

kunne gaa fallit, hvorfor da ikke lade Forbrugsforeningerne ogsaa have den Fornøjelse? Jeg ser ikke rettere, end at der vises Andersdriften. Sammenlutningsdriften en Mistillid ved dette Lovforslag, som den i Virkeligheden aldeles ikke har fortjent, og jeg tror, at det vil gøre meget ringe Nytte og tillige vække adskillig Misforstaaelse i mange Henseender, hvis man vil føre dette Lovforslag ud netop paa de Punkter. Jeg ser ikke rettere, end at netop naar man taler saa meget om, at man vil gøre saa meget for Landbruget, bør man først og fremmest holde paa dets fri Ret til Sammenlutning om økonomiske Formaal, og det uden Hensyn til, af hvilken Art Sammenlutningen er, og der bør man sandelig ikke være saa smaalig, at man tager hele den Historie, som jo dog har mødt nogen Modstand for Højesteret, men som i sin Tid har været fremme fra Købstædernes og de handlendes Side. Denne Forfølgelse af enhver Bajer, som er drukkert i en Forbrugsforening — den Tankengang, som har baaret denne Forfølgelse, fortjener i mine Øjne aldeles ikke at støttes og har i mange Punkter mødt Indsigelse fra Højesterets Side; thi der have Forbrugsforeningerne mødt Velvilje paa mange Punkter. Jeg ser ikke, at man bør gaa videre i det Punkt, end man allerede er gaaet. Man bør snarere støtte Associationen paa alle de Punkter, hvor det er muligt; den virkelig berettigede Association bør man lægge saa saa Hindringer i Vejen som overhovedet muligt. Jeg tror tillige, det er en meget sund agrarisk Tante, som jeg haaber, dette Ting vil knytte sig til; thi det er min fuldstændige Overbevisning, at hvis ikke en gennemført forstandig økonomisk Association kan bringe Landbruget frem og holde det oppe, er der næppe mange Ting, der kunne gøre det. Skønt derfor Næringskommissionens Betænkning selvfølgelig er en grundig og behagelig Lektüre — om end ikke paa alle Punkter saa livlig, som man kunde ønske sig det — kan jeg dog ikke sige andet, end at saa længe Kommissionen i Stedet for at lade Omløbning ihjel, hævder den administrative Indgriben i Næringsforholdene og paa den Maade gaar Associationen og den økonomiske Samvirken, Foreningslivet til Livs, saaledes som dette Lovforslag gør, saa længe kan jeg ikke ønske, at dette bliver til Lov. Jeg maa tværtimod betragte det som et uheldigt For-

slag, saa længe disse Principper give sig det Udslag, som de gøre her. Og jeg vil sige: Der er hist og her, hvor jeg synes, at Forslaget næsten er saa smaaligt, saa vel over for de næringsdrevende som over for Foreningslivet, saa at jeg, da jeg læste det igennem, som i Tanker om et Ord, som gamle Baden bruger, at det er et „besnattet Afstykke“. Det er et lidt haardt Ord, og det er et Ord, som jeg naturligvis af Hensyn til Tingets Værdighed beklager at have brugt; men saa længe det er, som det er, kan jeg dog ikke andet end sige, at min Almueagtighed og mit Ubekendtskab med Sprogets Ord har naturligvis lagt mig det i Munden.

N. Thomsen: Naar det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgfreds (Christiansen), som i Dag først førte Ordet i Anledning af den foreliggende Sag, sagde, at man i 1857 sparkede med kaldt Blod til det gode gamle, mener jeg, han gør de daværende Lovgivere ikke saa lidt Uret. Efter min Opfattelse gif man i 1857 meget forsigtigt til Værks, og det var slet ikke saa underligt, idet man den Gang fandt det rigtigt at gaa over fra mere usri, ja meget bundne Tilstande til mere fri Forhold. Der lod ogsaa den Gang Røster om, at man skulde gaa lidt varsomt frem, at det vilde ikke være sundt at gaa for hurtigt til Værks, og jeg mener ogsaa, man har Grund til at sige, at det, der blev gjort den Gang, og som fik sit Udtryk i Næringsloven af 29de December 1857, var det vel ikke Meningen skulde være et fuldfærdigt Arbejde, som skulde gælde for evige Tider; men man var klar over, at der skulde fortsættes i det begyndte Spor, man var klar over, at der endnu var Baand, der skulde løses; men som man ikke turde eller ansaa det for retfærdigt at løse i Djebbløkket. Saadan har jeg opfattet Forholdet i 1857. — Naar man nu ser paa det foreliggende Forslag, kunde man maasse nok udbryde: Al, hvor forandret! Nu lader det til, at man skal gaa den modsatte Vej af den, man ansaa for rigtig i 1857, ja, man hørte jo det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgfreds udtale, at den Gang krævede man Frihed, nu kræver man Tvang. Og saa vidt jeg opfattede det ærede Medlem rigtigt, udtalte han sig for, at nu kunde man nok være med til at bagbinde sig. Jeg vil i alt Fald indtil videre tvivle meget om, at det skulde være en saadan almindelig Mening, at man har Lyst til at bagbinde sig. Al man har Lyst til at bagbinde, kan jeg forstaa, men at man skulde have Lyst til at bagbinde sig, det tror jeg ikke. Det forekommer mig, at det forelig-